

Kam je zašla slovenska družba?

Ko poslušam in prebiram o grehu, ki da ga je naredila dosedanja predsednica vlade RS Alenka Bratušek, se sprašujem, kam so zašli slovenski politiki. Ob vseh stiskah, ki nam grozijo, ob neznanem dolgu, ki si ga nabiramo, ob naravnih ujmah, ob vsak dan na novo odkritih krajah in zlorabi zaupanja prebivalstva, se politiki in mediji že več kot mesec dni ukvarjajo z groznim grehom Alenke Bratušek, ki da se je sama prijavila za kandidatko za komisarko v EU. Zdi se, da kar tekmujejo, kdo jo bo bolj popljuval, pri tem da so vsi glavni akterji sodelovali pri kadrovanju.

Ali Karel Erjavec nikoli ne pomisli, da se je tudi sam prijavil za komisarja, da je bil zaradi kariere pripravljen pustiti stranko in vse svoje volivce z njihovimi stiskami in pričakovanji vred? Zgražajo se tudi potem, ko je postalo jasno, da je očitno edina od kandidatov dejansko dobila povabilo z vrha EU! Kako že gre tisti pregovor: preden se lotiš trske v očesu sočloveka, moraš odstraniti bruno iz svojega.

Starejši takih križarskih pohodov ne maramo in ne odobravamo. Nasprotno, Alenka Bratušek je bila prva iz procesije predsednikov vlad, ki je starejšim v Sloveniji rada prisluhnila in upoštevala naše mnenje. Zahvaljujemo se ji, da nas je skušala potegniti iz socialne izključenosti, kamor nas pehajo prav tisti, ki odločajo o razvoju slovenske države. Alenki Bratušek zato želimo uspešno delo na novem delovnem mestu, in da bi se uspešno izognila vsem pastem, ki ji jih nastavljajo njeni nekdanji sodelavci.

Vse to, kar počnejo stranke, ki so spravile cvetočo državo med banana republike, kaže, da se niso ničesar naučili iz lekcije, ki so jo dobili na zadnjih volitvah. Še vedno zaničujejo volivce in se iz njih norčujejo. Slovenija na vodilnih mestih krvavo potrebuje svoje najboljše strokovnjake, a kaj je komu mar, pomembno je, da stranka spravi svoje preverjene člane na najvišja mesta, pa čeprav nimajo znanj in delovnih izkušenj. Kar ne moreš verjeti, da si v vsej tej stiski, s katero se sooča Slovenija, kupiš mesto ministra že z 10 evri letne članarine, in če nisi član stranke, nimaš prav nobene možnosti, da bi s svojimi sposobnostmi in izkušnjami pomagal domovini. To, kar sem zaznala v času, ko sem bila sama poslanka državnega zbora, zdaj drži še bolj, kot je držalo tedaj: za vsemi velikimi politikami je množica zelo partikularnih, zelo osebnih interesov.

Vesela sem, da imamo na vrhu vlade RS usposobljenega in izkušenega pravnika. Verjamem mu, da bo skrbel za spoštovanje zakonov in pravne države. Finančno korupcijo so že načeli, kdaj se bodo lotili korupcije v politiki? Pri vsem klientelizmu in pogodbah s prijatelji v vladnih uradih je greh Alenke Bratuškove, če je, le vožnja skozi v rumeno luč.

Mateja Kožuh Novak

vsebina

September, mesec osveščanja o demenci	2
Nelegitimne volitve? NE! Neustrezen volilni sistem? DA!	4
Socialne pomoči za nastanitev v deležu BDP	7
Podnebne spremembe ali spremembe družbe (7)	8
Iz letnih poročil DU o opravljenem delu v letu 2013	10
Denarna pomoč prostovoljcem	12
S terena	14
Sklepi sej ZDUS	17
Obvestila	18

*S srečanja notranjskih upokojencev.
Več o delu DU str. 10 in 11.*

September, mesec osveščanja o demenci

Mednarodno združenje za Alzheimerjevo bolezen je september razglasilo za mesec osveščanja o demenci. Na svetu je več kot 44 milijonov obolelih za demenco, v Sloveniji pa za posledicami te bolezni trpi več kot 34 tisoč bolnikov, njihovi svojci in življenjski sopotniki. Evidence o številu obolelih za ALZ v Sloveniji, žal, še vedno nimamo.

Na svetu se vsake štiri sekunde pojavi nov bolnik z demenco. To je kronična, napredujoča možganska bolezen, ki prizadene višje možganske funkcije, kot so spomin, mišljenje, orientacija, razumevanje, računske in učne sposobnosti ter sposobnosti govornega izražanja in presoje. Dodamo lahko še motnje vida, sluha, motorike, odvisno pač od tega, katere možganske funkcije so ovirane. Stanje posameznika starostnika in njegove trenutne sposobnosti zelo nihajo, sploh v začetku obolenja. Prav zato bolezen napreduje dokaj prikrito.

Pojav demence in Alzheimerjeve bolezni, ki neposredno prizadene možgansko tkivo in povzroči njegovo napredujoče propadanje, je zaradi starajočega se prebivalstva naglo narašča. V Evropi ima to bolezen skoraj pet milijonov ljudi. Do leta 2030 pričakujemo, da bo njihovo število naraslo na

osem milijonov in do leta 2050 na kakih 12 milijonov bolnikov, na svetovni ravni pa na blizu 115 milijonov.

Kljub številnim raziskavam zdravila za to bolezen (še) ni, čeprav so ugotovili, da naj bi na njen razvoj pomembno vplival tudi stres. Najnovejša raziskava britanskih strokovnjakov z univerze Cambridge o Alzheimerjevi bolezni kaže, da lahko z zmanjševanjem dejavnikov tveganja preprečimo enega od treh novih primerov. Na bolezen pomembno vpliva življenjski slog, najnevarnejši dejavnik za njen razvoj pa je pomanjkanje fizične aktivnosti. S starostjo organizem oslabi, k pospešenemu odmiranju mišičnega tkiva prav gotovo pripomore telesna neaktivnost. Na slabše delovanje možganov pa deluje miselna neaktivnost. Oboje vpliva na nastanek različnih obolenj, kar je podlaga za nastanek različnih vrst demenc in ALZ bolezni.

Pomembno je torej, da čim dlje počnemo vse, kar nas veseli, da smo v kar največji meri tako fizično, kot miselno aktivni. Tudi oboleli za demenco ali ALZ boleznijo naj ne bi opuščali tega, kar še zmorejo, seveda pa pri tem potrebujejo spodbudo in razumevanje okolja.

*Ana A. Cajnko,
komisija ZDUS za duševno zdravje*

14. FESTIVAL ZA *tretje* ŽIVLJENJSKO OBDOBJE

Ljubljana

Vsi smo ena generacija!

www.f3zo.si

**VSTOP
PROST!**

14. FESTIVAL ZA *tretje* ŽIVLJENJSKO OBDOBJE

29. september do 1. oktober 2014 | od 9. do 18. ure | Cankarjev dom, Ljubljana

NA FESTIVAL TUDI V SKUPINI

BREZPLAČNI VODENI OGLEDI

Za skupine obiskovalcev (najmanj 5 oseb) pripravljamo **brezplačne vodene ogled**e po prireditvi. Prijazno osebje vas bo vodilo po sejemskih stojnicah, do umetniških razstav in bogatega programa, ki ga pripravljamo.

50 % POPUST PRI PREVOZU Z VLAKOM

Slovenske železnice so za skupine (6 oseb in več) pripravile posebno akcijo, **50 % popust** na povratno vozovnico za prevoz z vlakom. Skupine 20 oseb in več morajo oddati seznam potujočih do četrтка, 25. 9. 2014, do 11. ure. Za dodatne informacije in prijavo skupin se obrnite na go. Majdo Genjac: (majda.genjac@slo-zeleznice.si, 01 291 25 64).

Uradni prevoznik festivala:

 Slovenske železnice

 GREMZVLAKOM

BREZPLAČEN LPP AVTOBUS DO CANKARJEVEGA DOMA

Prvi dan Festivala, v ponedeljek, 29. 9. 2014, ob 9.30. uri, bo organiziran LPP avtobusni prevoz od glavne avtobusne postaje Ljubljana do Cankarjevega doma.

Avtobusni prevoz druga dva dneva Festivala bo organiziran glede na število prijavljenih skupin akcije **50 % popust** pri prevozu z vlakom.

Akcija je veljavna glede na število prijav in do zasedbe kapacitet.

ZA VEČ INFORMACIJ O VODENIH OGLEDIH:

- si oglejte spletno stran www.f3zo.si/ljubljana (zavihek VODENI OGLEDI)
- ali stopite v stik z nami (Anja Kodra, anja.kodra@f3zo.si, 01 300 32 15)

Nelegitimne volitve? NE! Neustrezen volilni sistem? DA!

Od volitev v Državni zbor Republike Slovenije (DZ) so minili že slabi štirje meseci. Na teh volitvah je 10 poraženih strank, ki se niso uvrstile v DZ, zbralo 12,71 odstotka glasov. Vseeno pa ena od strank, »zmagovalka«, ki so zbrale preostale odstotke (skoraj 87,3 odstotka glasov, volitve zaradi svojega relativnega neuspeha označuje kot nelegitimne. Gre za stranko, katere poslanci so bili skupaj s poslanci vseh drugih v dosedanem DZ sodelujočih strank in predsednikom države bolj ali manj gluhi za opozorila, da volitev ne gre tlačiti v čas dveh poletnih, najbolj počitniških mesecev. Na volitvah, ki se jih je udeležilo 51,73 odstotka volivcev, s čimer je bil deloma »rešen obraz razpisovalca volitev«, sta resnično zmago slavili dve novi stranki: Stranka Mira Cerarja (SMC) in Združena levica (ZL).

To je nesporen dokaz, da volivci nasprotujejo politiki dosedanjih parlamentarnih strank in da si želijo spremembe v vedenju in ravnanju vladajočih političnih elit. Sprašujem se, ali so v političnih strankah sposobni samokritično sprejeti tiho sporočilo volitev, sicer bistveno glasneje izraženo na vsajinskih protestih, t. j. zahtevo po večji demokratizaciji političnega sistema. Tega na ravni najbolj neposrednega stika med volivci in politično elito ponazarja prav sistem volitev v DZ, za katerega sedanjost različico trdim, da je do volivcev v Sloveniji zavajajoča in s tem nekorektna. S tem seveda ne pritrjujem oceni o nelegitimnosti volitev, želim pa opozoriti novoizvoljene poslance, naj čim prej spremenijo zdajšnji slab in volivcem premalo naklonjen volilni sistem.

Sprenevedanja ob predlogu ZDUS do novega volilnega sistema

V letošnjem letu so bili objavljeni izidi več anket, v katerih so anketiranci v več kot 30 odstotkih poudarili stališče, da na volitvah v DZ ne želijo voliti nobene (takratne?) stranke, da torej želijo imeti možnost voliti posameznice in posameznike, ki ne pripadajo nobeni stranki. Tega jim poslanci vseh ali vsaj velike večine strank dosedanega DZ s sprenevedanjem ob predlogu

novega volilnega sistema, pripravljenega v Zvezi društev upokojencev Slovenije (ZDUS) in podprtega z več kot 5.700 podpisi, niso hoteli omogočiti.

Če se vprašamo o razlogih za to, najdemo med njimi ob znanim stališču vase zaverovanih pomembnejšev, češ, »Tega nismo predlagali mi!«, vsaj še naslednje:

- predlog ZDUS odpravlja monopol strank, saj daje stvarno možnost kandidiranja in izvolitve tudi neodvisnim kandidatom in manjšim listam;
- povezuje kandidato s stalnim bivališčem kandidata v volilnem okraju ali vsaj v volilni enoti;
- uvaja demokratizacijo znotraj list, zlasti strank, saj bi se po tem predlogu na volitvah favorizirani kandidat določene stranke v volilnem okraju soočil ne le s kandidati drugih strank in neodvisnimi kandidati, ampak tudi z drugim kandidatom svoje stranke, stanujočim v konkretnem volilnem okraju;
- omogoča večjo enakopravnost nosilcev zakonodajne funkcije z nosilci izvršilne oblasti;
- vsakemu od 44 volilnih okrajev zagotavlja poslanca tudi po morebitnem »odhodu« prvotno izvoljenega poslanca na drugo funkcijo;
- izvoljivost kandidata bi bila pogojena z doseženim mestom kandidata v volilnem okraju in ne ni bila več prepuščena odstotkom, ki lahko »spravijo« v DZ tudi nekoga, ki je zaradi »volilne aritmetike« na volitvah v okraju dosegel šele peto ali šesto mesto, izpade pa lahko kandidat iste liste, ki je dosegel v okraju drugo ali tretje mesto;
- volivci imajo vsaj dva (medsebojno nevezana) glasova, od katerega enega lahko namenijo konkretnemu kandidatu, drugega pa katerikoli listi kandidatov, kar je pravzaprav temelj t. i. posebljenega sorazmernega ali kombiniranega (dvokrožnega) sistema, ki ga predlaga ZDUS;
- v zelo verjetnem drugem krogu, ko gre za večinsko izvolitev 44 kandidatov, se volivec ne odloča le za zanj bolj primerne kandidata (med kandidatom, ki sta v prvem krogu dobila največ glasov), ampak lahko zelo jasno pokaže tudi svoj odklonilni odnos do tistega od teh dveh kandidatov, katerega

Volilna enota	Volilni okraj z največ volilnimi upravičenci v volilni enoti	Število volilnih upravičencev	Volilni okraj z najmanj volilnimi upravičenci v volilni enoti	Število volilnih upravičencev
1 Kranj	Kamnik	27.700	Tržič	12.733
2 Postojna	Nova Gorica I	25.625	Izola	12.873
3 Ljubljana – Center	Cerknica - Logatec	24.596	Ljubljana-Šiška	14.759
4 Ljubljana – Bežigrad	Grosuplje	30.991	Ribnica	11.659
5 Celje	Celje I	29.571	Mozirje	13.907
6 Novo mesto	Novo mesto I	26.819	Hrastnik	8.301
7 Maribor	Slovenska Bistrica	30.149	Ruše	13.209
8 Ptuj	Murska Sobota I	25.872	Ormož	14.985

stališča ima za skrajna, njegovo osebnost pa za neprimerno;

- z združevanjem dosedanjih 88 volilnih okrajev – sistem volitev za predstavnika italijanske in madžarske narodnostne skupnosti ostaja nespremenjen – v bolj primerljivih (po številu volilnih upravičencev) 44 okrajev odpravlja mit o t. i. zanesljivo izvoljivih (za kandidate določene liste) okrajih in prispeva k izenačevanju teže glasu posameznega volivca v Sloveniji.

S 523 glasovi v državni zbor, s 5.425 pa ne!

Po objavljenem poročilu državne volilne komisije z dne 24. julija 2014 o poteku in izidih letošnjih volitev v DZ si v preglednici lahko najprej ogledamo pomanjkljivosti dosedanjega volilnega sistema glede enakopravnosti vpliva volilnih upravičencev in s tem tudi volivcev po volilnih okrajih znotraj 8 volilnih enot.

Vidimo, da je razlika med številom volilnih upravičencev v okraju z največ upravičenci (Grosuplje) in okraju z najmanj volilnimi upravičenci (Hrastnik) kar 3.733. Se bralki ali bralcu ne zdi, da bi moral nekdo od odgovornih za enakopravnost državljanov kot volivcev na tako nesorazmerje že zdavnaj opozoriti in ukrepati?

Poglejmo si zdaj še tri primere najmanjšega števila glasov, ki je zadostovalo za izvolitev v DZ, in nato še tri primere najvišjega števila glasov, ki ni prineslo izvolitve v DZ. Hiter in zato morda površen pregled pokaže, da so bila tri najmanjša števila glasov (ne govorim o odstotkih), ki so prinesla izvolitev v DZ: 523, 635 in 652. Med tistimi, ki jim ni uspelo priti v DZ kljub velikemu številu prejetih glasov, pa najdemo take s števili glasov 5.425, 4.596 in 4.557!

Tudi na letošnjih volitvah v DZ se je ponovila stara zgodba o volilnih okrajih, iz katerih ne bo poslanke ali poslanca v DZ. Takih je kar 21 od 88 okrajev ali skoraj četrtina. Seznam obsega volilne okraje Radovljica I, Kranj II, Idrija, Sežana, Ilirska Bistrica, Ljubljana-Vič-Rudnik II, Ljubljana-Šiška IV, Domžale I, Litija, Ljubljana-Moste-Polje I, Ljubljana-Moste-Polje III, Velenje II, Žalec II, Slovenj Gradec, Črnomelj-Metlika, Krško, Slovenska Bistrica, Maribor III, Ormož, Murska Sobota I in Gornja Radgona. V njih je bilo na dan volitev skupaj 415.952 volilnih upravičencev (in ne volivcev!) ali 24,28 odstotka vseh volilnih upravičencev. Zato pa kaže omeniti »dosežek« volivcev v volilnem okraju Ljubljana – Bežigrad II, ki jim je kot edinim uspelo izvoliti v DZ tri poslance.

S povezavo vsebine preglednice in prejšnjih treh odstavkov lahko tudi ugotovimo, da je imel, izraženo z razmerjem med izvoljenim poslancem in številom volilnih upravičencev največjo težo glas volilnega upravičenca v volilnem okraju Hrastnik, kjer je na izvoljenega poslanca prišlo 4.152 volilnih upravičencev, najmanj pa glas volilnega upravičenca v volilnem okraju Grosuplje, kjer je na izvoljenega poslanca prišlo 30.991 volilnih upravičencev. Če pa pogledamo še podatek o volilni udeležbi v volilnem okraju Hrastnik, vidimo, da je na izvoljenega poslanca v tem okraju prišlo le 2.133 volivcev.

Izvoljeni daleč od doma

Zanimiv je tudi sprehod skozi seznam tistih kandidatov, ki so si »svoje« volilni okraj poiskali daleč od doma in bili kljub temu izvoljeni. Ker nimam podatkov, iz katerih bi zanesljivo razbral, v kateri okraj ali volilno enoto je dejansko razmeščeno stalno bivališče izvoljenk in izvoljencev, naj opozorim predvsem na že omenjene primere štirih izvoljenih predsednikov strank, ki so si volilni okraj poiskali zunaj območja svoje volilne enote. Sicer pa moram ugotoviti, da se je velika večina izvoljenih poslancev in poslank »držala« vsaj svoje volilne enote, če že ne prav svojega volilnega okraja. Naj spomnim, da predlog ZDUS vsebuje

določilo, po katerem mora imeti vsaj eden od dveh kandidatov liste v volilnem okraju svoje stalno bivališče v tem okraju ali vsaj v tisti od 11 volilnih enot, v katero sodi ta okraj.

Navedeni podatki nedvomno utemeljujejo zahtevo predstavnikov civilne družbe, ki so jo izrekli na posvetovanju o volilnih sistemih v DZ 5. maja 2014. Gre za to, da je tedaj večina razpravljalcev izrekla odločno podporo predlogu ZDUS. Ob tem, ko je na tem posvetovanju Emil Milan Pintar kot predstavnik ZDUS predstavnikom in zagovornikom drugih dveh predlogov volilnega sistema, večinskega in sorazmernega s prednostnim glasom, dopovedoval, da predlog ZDUS smiselno in dopolnjujoče vključuje bistvene prvine teh dveh predlogov, so ti ostali na okopih lastnih sistemov. Časa za spremembo volilnega sistema pa zaradi dogodkov, ki so privedli do predčasnih volitev, po tem datumu tako ali tako ni bilo več.

Pomanjkanje demokratičnih prvin

Po opravljenih volitvah se sprašujem, ali so poslanci novega sklica sposobni sprejeti kritiko zdajšnjega volilnega sistema, ki jo ob vidnem pomanjkanju nekaterih demokratičnih prvin v njem potrjujejo tudi prej navedeni podatki, in zato pripravljene podpreti predlog ZDUS kot enega temeljnih kamnov reforme našega političnega sistema. Govoriti o pripravljenosti za spremembe, seveda ni dovolj, tudi če bo ta točka omenjena v koalicijski pogodbi. Zgodovina odnosa poslancev do sprememb (nekorektnega) volilnega sistema, po katerem so bili izvoljeni, namreč kaže, da je bog najprej sam sebi brado ustvaril. Zato je posplošeno sklicevanje poslancev na demokracijo in vključitev te besede v ime stranke v primeru sprememb volilnega sistema zgolj dimna zavesa za javnost in ne izraz dejanske pripravljenosti na spremembe.

V ZDUS nas morda še bolj kot »naravno« (ne)odzivanje politikov, vključno s predsednikom države, na predloge potrebnih sprememb političnega sistema preseneča odsotnost poglodbene javne razprave uveljavljenih političnih analitikov in novinarjev. Ti naj bi znali in tudi morali o tej temi jasno in tehtno predstaviti svoja stališča do stanja, v katerem že dve desetletji volimo po volilnem sistemu, za katerega je bilo ob njegovi umestitvi rečeno, da je le začasen. Je zato ob izogibanju razpravi o tej temi med poklicanimi zunaj političnih strank napočil čas, da potrebno iniciativo sprožijo novi poslanci, zlasti 42 poslancev dveh novih strank v DZ?

Pri tem naj se nihče od poslancev ne skriva za določili, kot je tisto o poslancu kot zastopniku vseh volivcev, ali razpravlja o tem, kateri volilni sistem je bolj naklonjen ženskim kandidatkam in kateri moškim kandidatom, ter preračunava, kakšen izid se na volitvah obeta njegovi ali njeni stranki. Volilni sistem mora zagotoviti, tako kot piše v ustavi, odločilno težo volji ljudi, konkretnije volji volivcev. Le v takem primeru se lahko nadejamo, da bomo pravzaprav nevarno ali celo sramotno nizko udeležbo na volitvah z nekaj več 50 odstotkov približali vsaj dvotretjinski udeležbi.

Novi mandatar poudarja pomen ustreznih vrednot, ki jih pogrešamo zlasti pri vplivnih ljudeh na številnih najpomembnejših položajih v naši družbi. Če naj se tudi ljudem naklonjena urejena demokracija uveljavi kot ena teh vrednot, imajo poslanci vseh strank zdaj ob novo oblikovanem hramu demokracije možnost, da s takojšnjo spremembo zdajšnjega volilnega sistema, ki ima dokazano številne pomanjkljivosti, sami na svojem interesnem področju pokažejo in utrdijo pravo smer pri uveljavljanju te vrednote.

Miran Mihelčič

Jesenski oddih v Delfinu v Izoli veseli družbi!

**Dobrodošlica, notranji bazeni z ogrevano morskovo vodo,
telovadba, samopostrežna večerja, ples...**

UPOKOJENCI	17.8.–27.9.14	28.9.–24.10.14	25.10.–30.11.14	1.12.–27.12.14	28.12.–2.1.15
Penzion v dvoposteljni sobi	51 €	44 €	40 €	38 €	51 €
Polpenzion v dvoposteljni sobi	46 €	39 €	35 €	33 €	46 €
OSTALI GOSTJE					
Penzion v dvoposteljni sobi	56 €	44 €	40 €	38 €	56 €
Polpenzion v dvoposteljni sobi	51 €	39 €	35 €	33 €	51 €

Doplačila (na dan): enoposteljna soba (11 EUR), turistična taksa (1,01 EUR) in silvestrska večerja. Upokojenci, ki so člani društva, kluba ali aktiva upokojencev, imajo **10% popusta na penzijske storitve.**

Pripravili smo program za prave čaravnice in čarovnike.

Poleg ostalih dogodivščin,
bomo kuhali z najboljšo
čarovniško kuharico
Emilijo Pavlič. Obiskal
nas bo tudi čarovnik
Sam Sebastijan.

26. 10. - 2. 11. 2014	3 x polpenzion	5 x polpenzion	7 x polpenzion
Člani DU	95	158	221
Ostali gostje	105	175	245

Cene so v EUR, na osebo v dvoposteljni sobi, za zgoraj naveden program.
Doplačila na dan na osebo: polni penzion, enoposteljna soba, turistična taksa.

Odlična ponudba

DRUGA OSEBA PLAČA SAMO POL!

2.11. – 5.11.2014	3 x polpenzion	3 x polni penzion
Dve osebi v dvoposteljni sobi	-210 157,5 €	-240 180 €

Dodatni popusti se izključujejo. Doplačila (na dan): turistična taksa (1,01 EUR).

PRIHRANEK ZA DRUŽINO!

**V času jesenskih
počitnic (25.10.–
2.11.2014) en otrok do
vključno 12. leta v sobi
z dvema odraslima
osebama biva
brezplačno!**

delfin ***
HOTEL

Socialne pomoči za nastanitev v deležu BDP

Manj od slovenskega na 0,0 odstotka BDP za nastanitev (housing) in druge subvencije za pretežno neprofitna stanovanja namenajo samo še Litva, Portugalska in Romunija. Največji delež javnih pomoči za nastanitev pa namenijo v Veliki Britaniji, kar 5,8 odstotka, ker so najemna stanovanja za socialno ogrožene njihova tradicija. Ciper ima s 5,2 odstotka tudi velik delež, sledijo Francija z 2,5 odstotka in Nemčija z 2,1 odstotka.

Ali je vsaj postopno doseganje evropskega povprečja potrebno, naj dokončno določi novi Nacionalni stanovanjski program, pred tem pa je nujno dodatno urejanje podatkovnih osnov in dialog tudi z nevladnimi organizacijami. Potrebujemo akcijski program, ki bo konkreten in operativen ter možni temelj za pomoč tudi iz evropskih sredstev.

Ob 36,2 milijarde slovenskega BDP v letu 2011 bi bil povprečni evropski 2-odstotni delež za subvencije nastanitev 724 milijonov evrov na leto. Razlika je velika in kaže na našo dosedanje asimetrično in nepopolno stanovanjsko politiko, saj imamo relativno velik delež stanovanj v lasti gospodinjstev. Starejši in drugi ljudje stanujejo pretežno v lastniških stanovanjih (90 odstotkov), zato jim je potrebno pomagati z delnim subvencioniranim prilagajanjem urejanja njihovih bivalnih razmer ter pri zamenjavi lastniških stanovanj z novimi najemnimi oblikami.

Bolj razvite države namenajo veliko za zdravstveno preventivo tudi tako, da pomagajo pri preoblikovanju domov starejših za tretje in četrto (oktogeneracija) življenjsko obdobje ter podobne namene socialne politike.

Slovenski delež BDP za nastanitev je sicer nekoliko višji kot 0,0 odstotka BDP, a tako majhen, da ga statistiki ne morejo zakrožiti vsaj na 0,1 odstotka. Ocenjujemo ga največ na 0,045 odstotka, kar je, pomnoženo s 36,2 milijona evrov (BDP v letu 2012), kakih 16 milijonov evrov.

Naša severna soseda za ta namen na vseh ravneh (država, občina) namenja 4 odstotke svojega BDP (300,7 milijarde evrov), kar je 1,228 milijona evrov.

Predlogi in nameni za tako odločanje

- Če bi hoteli doseči povprečje državnih javnih izdatkov za nastanitev v EU-27 ali kakih 700 milijonov evrov na leto, bi to bil danes nepotreben in ekonomsko ter politično nemogoč podvig. Za pomoči pri nastanitvi in pripravi bivalnih enot za starejše potrebujemo manj sredstev. Na višji znesek tudi organizacijsko nismo pripravljene. Srednjeročno ali do leta 2022 naj bi postopoma dosegli vsaj desetino avstrijskega deleža, za Slovenijo torej 0,4 odstotka BDP ali 141 milijonov evrov v letu 2022, od tega po predlogu Iva Lavrača 87 milijonov evrov za splošno stanovanjsko nadomestilo.
- Za krepitev in povečanje večjega deleža najemnosti in tudi za selitev v urejene in starosti prijazne enote, kot so namenska, oskrbovana in neprofitna stanovanja ter skupnostne oblike bivanja, bi namenili del sredstev predvsem kot pomoč pri svetovanju in pripravi projektov ter kreditiranju in samo deloma za subvencioniranje.

Potrebna je (vsaj) politična zaveza

- Poleg politične in volivcem všečne izjave potrebujemo dobre

strokovne podlage in tudi poseben akcijski program kot usmerjeno pomoč starejšim gospodinjstvom pri urejanju in prilagajanju njihovih bivalnih enot za starosti prilagojeno varno bivanje.

- Potrebne so podrobne analize in izdelava podpornega okolja, dovolj urejeno statistično in evidenčno gradivo, ki temelji na dokazih in evidencah in je pravočasno na voljo vsem dejavnikom na tem področju.
- Nujna je zveza in zaveza zdajšnjih izvajalcev socialne stanovanjske politike ter organizator ali konzorcij za vso državo, ki bo uresničeval konkretne naloge.
- Nujno je spremeniti zdajšnje ureditev subvencioniranja najemnih neprofitnih stanovanj. Nekaj strokovnih in temu ustreznih stališč je bilo sprejetih v juniju 2014.
- Spričo zamude pri sprejemanju nacionalnega stanovanjskega programa in drugih strategij je treba že prej pripraviti programe za področje urejanje nastanitve.

Viri financiranja

- Nekaj javnih sredstev vseeno namenimo za subvencioniranje stanarin in za neprofitna stanovanja ali najemnino ter za z bivanjem povezane aktivnosti (ocenjujemo jih na kakih 11 milijonov evrov na leto). Z revizijo zdajšnje ureditve naj bi pomagali samo tistim, ki izpolnjujejo pogoje. Pomemben del sredstev je mogoče pridobiti s prerazdelitvijo denarja za socialno politiko v proračunih.
- Centri za socialno delo, občine in posredno še ministrstva sofinancirajo tudi delovanje javnih zavodov, kot so domovi za starejše in druge prebivalce, potrebne pomoči, povezane s stanovanjem in bivanjem. Ta fiksni kapital (domovi) ni majhen, treba ga je oceniti na novo in ustrezno amortizirati ter modernizirati. Domovi so lahko pomemben institucionalni steber za uresničevanje tako določene stanovanjske politike.
- Pomemben del novih ali povečanih proračunskih sredstev za tak namen bi lahko dobili z nepremičninskim davkom, del pa iz sredstev, ki iz naslova zavarovanja pri zavarovalnici Triglav ostajajo nerazporejena ali pa so lastniški delež v ZPIZ.
- Prav tako je potrebno pripraviti akcijski program, da bi lahko pridobili namenska evropska kohezijska sredstva za socialne intervencije.

Socialne, ekonomske in politične posledice

- Pričakovali bi lahko, da bo socialna država v večji meri skrbela za starejše upokojence in za njihov način bivanja ter na ta način za njihovo zdravje. Ne pozabimo - starejši veliko svojega časa prebijejo doma in pomembno je, kako so oskrbljeni.
 - Subvencije in pomoč, vključno z zamenjavami bivalnih enot, bi multiplicirale in pospešile ekonomske aktivnosti od projektiranja, prek gradbeništva do trgovine ter produktivno usmerjale del sredstev, ki so jih prihranila gospodinjstva.
- Tako bi uresničili vsaj nesporni del nacionalnega stanovanjskega programa 2014 - 2022 in določila v veljavnem nacionalnem programu socialnega varstva.

Tomaž Banovec,

Gradivo za osnutek nacionalnega stanovanjskega programa, namenjeno vsem strankam. Prvič oblikovano 28. decembra 2013 in nato 24. junija 2014.

Podnebne spremembe ali spremembe družbe (7)

Hrana in shranjevanje. Tokrat se bom posvetil zorenju pridelkov, ki rastejo na vrtovih, njivah in v gozdovih.

Od davnin do danes so se ohranile mnoge tehnike spravlja, ki pa jih je moderna industrija hladilnih naprav in kemična industrija v šestdesetih letih, intenzivneje pa v zadnjih štiridesetih letih pomensko skoraj izničila in potisnila iz nabora znanj, ki se je dolgo ohranjalo iz roda v rod. Dandanes živimo v dobi, kjer mora biti glede na razpoložljivo tehnologijo dostopno vse zdaj, takoj in brezpogojno sveže ali vsaj takega videza in lastnosti. Le redki so se že pred desetletji spraševali, kaj pa cena vse te »svežine« in uživanja sadja in zelenjave mimo naravnih sezonskih ciklov. Kemična in živilska industrija sta zmeraj ponudili novo razlago in svoje produkte podkrepili z velikimi sredstvi za trženje (radijske in TV reklame, plakati, brezplačne promocije ...), obenem pa sta s poceni surovinami slabše kakovosti vedno oblikovali enormne dobičke na račun potrošnikov. Šele ko so se v zadnjih letih množično tudi pri nas začele pojavljati t. i. civilizacijske bolezni (prekomerna teža, več vrst raka in mnoge druge hude bolezni), se je v glavah nekaterih ljudi premaknilo. Zavest, da morda naši starši in stari starši le niso bili tako nazadnjaški, ko so zagovarjali doma pridelano sadje in zelenjavo in vse to s sušenjem, vkuhavanjem, dimljenjem, vlaganjem v olje, kis ali sol ustrezno shranjevali za zimo. Veliko vrhunskih in lokalnih receptov za predelavo sadja in zelenjave poznamo tudi dandanašnji in jih znova uporabljamo.

Sušenje je eden najstarejših načinov shranjevanja sadja, gob in zelišč. Zanj potrebuje zelo malo, skoraj nič denarja. Za sušenje je bistveno, da je živilo ali zelišče, ki ga želimo posušiti, zdravo, brez vidnih znamenj gnilobe, nečistoče ali prisotnosti majhnih žuželk. Sadje in gobe je pred razrezom treba dobro sprati in preveriti čvrstost. Potem moramo odstraniti odstraniti vse dele, ki ne ustrezajo navedenim lastnostim. Za dobro sušenje je pomembno, da krhle ali drobne rezine položimo na zračno podlago (mrežo ali sito lahko nadomesti čista tkanina na prav tako čisti in neoporečni podlagi) in jih nato izpostavimo procesom sušenja. V naravi nam pri tem pomagata veter in sonce, prav tako v posebej za to prirejenih sušilnicah, doma pa lahko manjše količine sušimo tudi nanizane na vrvico in obešene v prostoru, ki je zračen in v katerega ne morejo priti insekti in glodavci. Sušenje je končano, ko je živilo na videz in otip suho. Vedno lahko naredimo test okušanja (pri sadju) in lomljivosti (pri gobah in zeliščih). Vse naštetu shranjujemo v papirnatih vrečkah (pazimo, da so brez vonja po kloru ali barvilih), kozarcih, lahko tudi velikih tesno zaprtih lesenih posodah (sodi, kadi, skrinje ...), vedno pa na temnem, suhem in hladnem prostoru (do največ 15 stopinj – shramba). Sušeno lupinasto sadje (orehe, lešnike in mandlje) lahko shranimo v vrečah iz konopljinih ali drugih naravnih vlaken, obešene prav tako v shrambi.

Vkuhavanje je postopek, kjer s procesom toplotnega segregiranja preprečimo razvoj glivic in bakterij, da bi hrana po poti naravnega procesa razpadanja in celičnega vrenja postala neuporabna (izjema je alkoholno vrenje mošta in pridobivanje kisa). Pri vkuhavanju je treba imeti kurišče, posode za mešanje

in kuhanje ter kozarce s pokrovi. Večinoma se da tako predelati in konzervirati skoraj vse sadje in zelenjavo. Pri vkuhavanju odvisno od receptov uporabljamo tudi sol, sladkor, kis, olje in različne začimbe, ki izboljšujejo okuse. Pri marmeladah so naše babice v preteklosti na vrh vsakega kozarca dajale lovorov lis ali so dodale malo špirta, ki so ga prižgale in zaprle kozarec.

Soljenje in dimljenje je prav tako star postopek ohranjanja hrane, ki ga uporabljamo predvsem pri izdelkih iz mesa. Največkrat še dandanes uporabljamo ta postopek za zorenje pršuta, veliko manj pa pri nas solimo in sušimo ribe, čeprav je to bil še nedavno tega znan postopek naših prednikov. Kakorkoli, vsa hrana, ki jo želimo konzervirati s postopkom soljenja, mora biti dobro očiščena ali umita, količina soli pa mora biti tako velika, da izvede vso vlago iz živila, kar je tudi namen soljenja. Najbolj zahtevno opravilo je čiščenje rib in njihovo soljenje, ter pravilno sušenje ali dimljenje. Dandanes veliko ljudi v kulinariki pozna le soljene in dimljene izdelke mesa in sirov, vendar lahko s procesom soljenja odlično konzerviramo tudi zelenjavo in začimbe. Zelenjavo za juhe in priloge so naše babice izdelovale po naslednjem postopku. Najprej so vso zelenjavo dobro očistile v vodi in zlasti podzemne dele zelenjave (korenje in koren peteršilja zdrgnile s sirkovimi krtačami) oprale delcev zemlje. Vse poškodovane dele so izrezale. Za dobro domačo »začinko« je bilo potrebno pripraviti korenje, peteršilj (gomolje in liste), čebulo, česen, zelje, paradižnik in papriko. Prevladovala sta delež korenovk (korenje in peteršilj). Vse to so zmlele v ročnem rezalniku za zelenjavo, kjer se je masa iztisnila v obliki drobno narezanih kock, ki so jih nato spravljele v lonec. Po koncu sekkanja zelenjave, so maso stehale in ji dodale enako količino soli. Vse to so s kuhalnico dobro premešale, tako da je sol prodrla v celotno maso in jo prepojila. Tako dobljeno maso so nato vlagale v čiste in sterilizirane kozarce, te pa so pospravile gospodinje v shrambe. Od jeseni in vse do poznega poletja je ta zelenjava predstavljala dober nadomestek za svežo zelenjavo in so je redno uporabljale za začinjanje juh, prikuh in nekaterih glavnih jedi.

Kisanje in vlaganje v kis sta prav tako stari metodi, ki so ju poznali že v antiki. Kisanje je zelo zanesljiv in enostaven naravni postopek shranjevanja in predelave vrste zelenjave. Najbolj znano je pri nas kisanje zelja in repe. Kot pri drugih postopkih je treba poudariti, da morajo biti zelenjava, posode in orodje čisti. Največkrat so oprane zeljnate glave ali repo naribali na posebej izdelanih ribežnih, ponekod pa so zelenjavo z zelo ostrimi noži zgolj narezali na tanke rezine. Zeljnate glave so kisali tudi cele in jih pozimi uporabljali za najrazličnejše jedi. Za sam postopek je bilo potrebno maso na koncu nekoliko soliti, ji dodati dober domač kis (za »cepljenje«) ter zaliti s čisto vodo. Tako pripravljeno maso so prekrili z desko in obtežili z dobro očiščenim kamnom, ki je služil kot utež in držal maso pod pokrovom. Vodo ki je nastajala pri procesu vretja in je predstavljala presežek tekočine ter bi lahko bila morebitno gojišče nezaželenih bakterij ali plesni, so sproti odstranjevali. Celoten postopek je bil uspešen, če je vretje potekalo počasi

- tri do pet tednov. Tako kisano repo ali zelje so previdno in po plasteh jemali iz posode ali pa so jo prepakirali v sterilne steklene kozarce. Preden so kozarce dobro zaprli, so v vsakega vlili malo močnega domačega kisa. Drugače pa so potekali postopki kisanja vrtno zelenjave (toplotno obdelana), ki so jo vložili v kozarce ob dodatku soli, sladkorja, začimb in kisa za vlaganje. Popestritev poletnih dni so predstavljale pacane kumare ali »pacani vügoriki« ki so bili sveže vloženi (ne da bi bili toplotno obdelani) v slano kisló vodo in so dozoreli že po nekaj dneh. Po okusu so bili vedno nekaj vmes med vloženo in svežo zelenjavo in bili prijetno hrustljavi.

Olje, mast in zaseka so kot konzervansi prav tako zelo pomembni, saj preprečujejo dostop kisiku in tako podaljšujejo uporabno vrednost hrane, obenem pa izboljšajo njen okus. V olje so najpogosteje vlagali zelenjavo ali začimbe (čemaž, bazilika, peteršilj, čili, česen), ki so sami po sebi dobri konzervansi, lahko pa tudi v kombinaciji z očiščenimi ribami ali drugim hitreje kvarljivim mesom. Največkrat se je v ta namen uporabilo oljčno olje ali katera od vrst belega olja (najpogosteje sončnično ali laneno). Vsaka vrsta olja ima svoj okus in stabilnost, tako da je tako konzervirana hrana po navadi še pridobila na okusu in hranilni vrednosti. Podobno sta za shranjevanje mesa služili mast in zaseka, kamor so gospodinje shranjevale najboljše kose suhega, soljenega in obenem rahlo dimljenega mesa ali klobas. Bistvo obloge iz masti ali zaseke je bilo, da prepreči vdor kisika in glivic in tako kvarjenje vsebine. Vrhnja plast je morala biti vedno bolj soljena, da je zagotavljala trajnost. Prav tako so jo vedno sproti preverjali, da ne bi postala »žaltava« (na pogled rumena in žarka), kar bi pomenilo, da je zaradi napak v postopku shranjevanja prišlo do kvarjenja. Za popestritev okusov in domačo lekarno pa so izdelovali tudi vrste olj s postopkom namakanja svežih ali sušenih delov rastlin v steklenice z oljem.

Med je bil prav tako od antike naprej edino sladilo, vrhunsko hranilo in odličan konzervans. Vanj so poleg satovja (čisti vosk) iz panjev vlagali tudi sadje in celo sušene dele mesa. V naših krajih je od sadja najbolj poznano vloženo lupinasto sadje v medu (lešniki in orehi), ki je odlično sredstvo zoper hripavo grlo in sredstvo za povečanje odpornosti telesa in za telesno moč. Industrija prehrane je to lastnost sadja prevzela v danes popularnih energijskih tablicah, kjer ob umetnih sladilih, rafiniranih sladkorjih in čokoladi skoraj obvezno dodajajo eno vrsto oreškastega ali suhega sadja. Suho sadje v orehih so prav tako poznali že v davnini. To so bili krljji, preliti z medom, ponekod tudi suhe fige v medu. V času rimskega imperija so sila cenili suhomesne izdelke v medu. V preteklosti so ljudje tako kot danes največ medu porabili za sladkanje napitkov in kot dodatek sladlicam, vsekakor pa so predniki z njim ravnali varčno in ga veliko bolj cenili kot ga mi dandanes.

Vsi od obravnavanih načinov shranjevanja so še v uporabi, saj so preizkušene metode naravnega konzerviranja živil najboljše zagotovilo za dobro in zdravo hrano. Sodobna zahodna živilska industrija se sicer vedno znova trudi in izumlja številne konzervanse. V veliki meri ne gre za ekstrakte naravnih sestavin, temveč za človeku in naravi nevarne spojine, kakršne najdete kot temeljne tako v kemični kot vojaški industriji. Zdajšnji umetni konzervansi po navadi vsebujejo velike količine ojačevalcev okusa, kar pomeni, da je vsebina, ki je bila vložena, tako slabe kakovosti, da potrebuje kemijo, da jo možgani prepoznajo kot hranilo.

Ali je to potem sploh še hrana?

Milan Zabavnik

Iz letnih poročil DU o opravljenem delu v letu 2013

V letu 2013 smo letni statistični vprašalnik prenesli na spletno stran. Vsa društva, aktivni in klubi so dobili svojo šifro (na voljo je v tajništvu ZDUS), s katero lahko vstopijo v to podatkovno bazo in vnesejo na strežnik podatke o delu društva. To jim omogoča stalen pogled na podatke, vsako leto samo ažuriranje starih podatkov in primerjavo med aktivnostmi društva v daljših obdobjih, pokrajinskim zvezam pa lažji dostop do podatkov o družtvih v njihovi pokrajini in do primerjalnih obdelav.

(Pre)dolgotrajno zbiranje podatkov

Štiri mesece smo potrebovali, da so nam poročila poslala vsa društva z izjemo enega, ki se ni odzvalo niti na neštete prošnje in opozorila. Nekatera društva še vedno ne izpolnjujejo vseh rubrik. Pokrajinskim predsednikom zato predlagamo, da pozovejo društva, da manjkajoče odgovore vnesejo v podatkovno bazo statistike. Če imamo podatke, lahko pomagamo marsikateremu društvu. Tako, denimo, 70 društev ni izpolnilo rubrike o prostorskih razmerah, v katerih dela društvo. A funkcionarji zveze imamo veliko stikov z župani in kar nekaj društvom smo že pomagali do novih prostorov, če smo le vedeli za stisko.

Nekaj statističnih podatkov

V letu 2013 je delovalo 509 društev upokoencev, aktivov in klubov. Ugasnil so aktivni upokoencev Chema, Astre, Gume in Tobačne tovarne, ljubljanski društvi Milan Majcen in Hinko Smrekar sta se pridružili večjim društvom, na novo pa se je vključilo 7 društev upokoencev in Zveza upokojenih obrtnikov. Število članstva se je od leta 2012 zmanjšalo z 223.607 na 218.999, to je za 2,1 odstotka. Še vedno pokrivamo 48 odstotkov vseh upokoencev (če odštejemo prejemnike vdovskih pokojnin, starejše od 44 let, pokrivamo le še 44 odstotkov upokoencev). Od leta 2007 se je število članstva zmanjšalo za 8 odstotkov. Ženske so v večini (63 odstotkov). Članarino v društvih je poravnalo 98,4 odstotka članov.

Večina DU delavnih, le manjšina jih spi

Upravni odbori društev so dokaj aktivni, saj so imeli v letu 2013 povprečno po 7 sestankov, od 5 na Koroškem in v klubih do 9 na Dolenjskem in v Beli krajini.

Nekaj društev pa v letu 2013 ni imelo zbora članstva, niti niso poročala o številu sestankov upravnega odbora. Če društvo peša, mu je treba pomagati, da spet oživi svoje delo. Pokrajinski predsedniki lahko ta društva najdejo v pokrajinskih poročilih. Precej društev ima strokovne komisije. Največ društev ima komisijo za izletništvo (409). Sledi število športnih komisij (344), komisij za socialo (268) in komisij za kulturo (260). V letu 2013 se je število komisij za tehnično kulturo več kot podvojilo (s 26 na 58). To je dejavnost, ki bi utegnila zanimati mlajše upokoence, je pa tudi primerna za medgeneracijsko sodelovanje, zato bi se morala društva vanjo še bolj vključevati.

Ali svetovalna dejavnost res upada? V letu 2013 je imelo svetovalnico 98 društev, leto poprej pa 16 društev več.

Odlično projektu Starejši za starejše

Iz števila funkcionarjev – prostovoljcev v DU in v projektu Starejši za starejše smo poskušali izračunati število prostovoljcev. Povprečni komisiji in UO smo prisodili po 5 članov, nadzornemu svetu in častnemu razsodišču pa 3 člane. O prostovoljkih in prostovoljcih v projektu Starejši za starejše imamo natančne podatke; našteji smo 19.823 prostovoljcev (brez PZDU in vodstva ZDUS).

Društva so našteja samo 9.844 prostovoljcev, torej polovico manj, kot smo jih našteji po številu komisij, pri tem meni 69 DU, da nimajo nobenega prostovoljca!

Časi se za prostovoljno delo spreminjajo. Lokalna skupnost in država bosta prostovoljskim društvom namenili vrsto ugodnosti (davek na nepremičnine!) in sredstva za organizacijo prostovoljstva. Zato pozivamo društva, da resno preštejejo svoje prostovoljce, da naredijo seznam prostovoljcev in da se vpišejo v register prostovoljskih organizacij Slovenije. V pomoč jim je 6 zaposlenih mladih strokovnjakov v šestih PZDU.

Skoraj polovica društev (240) dela odlično v projektu Starejši za starejše. V 10 letih so vključili v redno obiskovanje 128.334 starejših od 69 let, kar je 62 odstotkov te skupine v Sloveniji. Program mora postati redno delo socialnih komisij vseh društev. V zvezi si prizadevamo, da bi zagotovili stalno financiranje za vsa društva in da bi sklenili nekajletni dogovor s financerji.

Predavanja

Skoraj polovica, t. j. 251 DU je v letu 2013 organiziralo 1.300 predavanj (povprečno po 3 na društvo) z 26.210 poslušalci (v povprečju po 19 na predavanje).

Na tem področju tudi v Zvezi šepamo, nikakor se ne moremo dogovoriti za enoten program izobraževanj, ki bi zajel tudi sodobne medije.

Obiskovanje (naj)starejših na domu

V letu 2013 smo v letno statistiko na pobudo PZDU Posavje vnesli vprašanja o obiskovanju starejših članov in obdaritvah. Kar 79 odstotkov društev obiskuje člane ob okroglih obletnicah, večina jih ob tej priložnosti obdari, 73 odstotkov društev pa obiskuje tudi člane, ki živijo v domovih za starejše.

Promocija zdravja

Društva in klubi so bili v letu 2013 zelo aktivni na področju promocije zdravja članov.

V letu 2013 smo našteji 20.256 športnikov, od tega jih je 8.357 tekmovalo. Kar 67 odstotkov društev se ukvarja s športom. To je 21 odstotkov več kot leto prej. Na pokrajinskih tekmovanjih je sodelovalo v 11 panogah (moški) in v 8 panogah (ženske)

4.400 tekmovalcev, na državnih tekmovanjih v 7 ali 5 panogah 592 tekmovalcev, na gostovanjih pa 1.869 tekmovalcev. Na vseh tekmovanjih že tretje leto ugotavljamo povečanje števila tekmovalcev; v letu 2013 je bilo na različnih tekmovanjih 30.009 tekmovalcev.

V društvih posebej naraščajo rekreativne dejavnosti. Pohodništvo gojijo že 303 društva. V letu 2013 se je 50.644 pohodnikov udeležilo 4.035 pohodov. Planinarijo v 125 društvih. V planine se je kar tisočkrat podalo 18.686 pohodnikov. Kolesarjenje je med našim članstvom vedno bolj priljubljeno. V letu 2013 se je 14.432 kolesarjev 1.295-krat podalo na pot.

Število enodnevnih izletov pa še vedno upada. V letu 2013 se je 85.246 izletnikov udeležilo 2.364 izletov, kar je 22 tisoč udeležencev manj kot v letu 2011 in 1.300 udeležencev manj kot v letu 2012. Število izletov se je znižalo z 2.409 v letu 2011 na 2.364 v letu 2013.

Prav tako upada število letovanj doma. V letu 2013 je letovalo doma le še 8.703 članov, kar je tisoč manj kot v prejšnjih dveh letih. Letovalo je 348 skupin, od tega 267 v hotelu Delfin.

Narašča pa število letovanj v tujini. V letu 2013 smo zabeležili 4.209 članov, ki so letovali v tujini v 131 skupinah, v letu 2011 pa 3.339 v 94 skupinah.

Kultura

- V letu 2013 se je 2.635 članov v 136 pevskih zborih ukvarjalo z zborovskim petjem. V 86 malih vokalnih skupinah je bilo 787 članov, njihovo število pa v zadnjih letih raste.
- V 39 skupinah se je 311 članov ukvarjalo z dramsko dejavnostjo. V tej dejavnosti opažamo zadnja leta upad članstva.
- 245 članov v 39 skupinah se je ukvarjalo z inštrumentalno glasbo.
- V letu 2013 je delovalo v 71 skupinah 554 likovnikov, v 73 skupinah pa 825 literatov.
- V 40 plesnih skupinah je plesalo 685 plesalcev.
- Društva so pripravila 309 razstav.

V letu 2013 smo več pozornosti namenili prostovoljskim dejavnostim društev na področju kulture in tehnične kulture. Izvedli smo zelo uspešen teden ročnih del v hotelu Delfin, letos pa ga nameravamo ponoviti; radi bi pripravili še srečanje malih pevskih skupin in dramskih skupin.

Tehnična kultura

V 150 društvih imajo krožek ročnih del z 2.383 članicami in člani, 33 društev ima fotografsko sekcijo s 126 člani, v 2 društvih gojijo modelarstvo. Za elektrotehniko v naših društvih ni zanimanja, bi pa kazalo o tem razmisliti zlasti v društvih, ki ustanavljajo medgeneracijske centre, da bi uvedli delavnice dedkov in vnukov, saj zdajšnji otroci malo vedo o elektriki, naša generacija pa malo o elektroniki. Računalniške tečaje je v letu 2013 izvedlo 117 društev, tečaje varne vožnje pa 57 društev.

Samo 8 društev izdaja lasten mesečnik, 43 društev izdaja letno publikacijo, po navadi namenjeno letnemu programu dela. V občinskem glasilu objavlja prispevke 175 društev, lastno publikacijo pa je v letu 2013 izdalo 67 društev.

Pretok informacij

Pretok informacij od vodstva ZDUS do članstva in obratno je ena najšibkejših točk ZDUS.

Članstvo obvešča pisno 130 DU, a le 19,1 odstotka vsak mesec. 76 odstotkov društev ima poverjenike, 55 odstotkov društev pošilja poverjenike na teren enkrat na teden ali na mesec. Poverjeniki obveščajo člane v 75 odstotkih DU, v 55 odstotkih

vsak teden ali mesec.

V lastnem glasilu obvešča članstvo 11,6 odstotka DU (večina jih glasila ni navedla, a le 6 odstotka jih obvešča vsak mesec.

Prek lokalnih RTV medijev obvešča članstvo 26 odstotkov DU, 17 odstotkov enkrat na mesec ali pogosteje.

Po elektronski pošti obvešča članstvo 30 odstotkov DU, 29 odstotkov enkrat na mesec ali pogosteje.

Na spletni strani obvešča članstvo 14,5 odstotka DU, četrtnina med njimi enkrat na mesec ali pogosteje.

Samo 318 DU (63 odstotkov) sporoča, da imajo računalnik, kar je manj kot leto poprej. So izpolnila vprašalnik vsa društva? Program ORPO ima 128 DU, kar je manj, kot smo načrtovali pred 3 leti. Je pa 77 DU zapisalo, da si želijo tak program.

Spletno stran ZDUS, kjer tedensko objavljamo novice o našem delu, obiskuje vsak teden 35 odstotkov DU, vsak mesec 20 odstotkov, redkeje 15 odstotkov in nikoli 14 odstotkov DU, 14 odstotkov DU pa ni odgovorilo na to vprašanje.

Izobraževanja

Na področju zakonodaje in vodenja društev si želi izvedeti novice 139 predsednikov DU, 316 blagajnikov in računovodij, 259 tajnic, 160 športnih funkcionarjev, 113 kulturnikov, 106 članov socialnih komisij, 20 članov komisij za tehnično kulturo; 134 DU bi rado izobraževalo poverjenike 216 DU organizatorje izletov in 89 organizatorjev ročnih del. Skupaj se želi izobraževati 1.700 funkcionarjev. Zanimivo pa je, da 139 (27 odstotkov DU) meni, da ne potrebujejo izobraževanja. V vodstvu ZDUS menimo, da je izmenjava izkušenj med društvi in funkcionarji ena najpomembnejših poti do uspeha, zato se bomo potrudili, da bi letos in naslednje leto izpeljali čim več ustreznih tečajev.

Prostori

Še vedno nima pisarne 7,3 odstotka DU, 12,3 odstotka pa jih ni odgovorilo na to vprašanje. Pokrajinskim predsednikom predlagamo, da te podatke preverijo in popravijo, saj je brez prostorov izredno težko delati. Lastno pisarno ima 21 odstotkov DU, 13 odstotkov lastno predavalnico, 13 odstotkov lastni prostor za druženje, 10 odstotkov športni objekt in 6 odstotkov klubski prostor. Ta društva pozivamo, da si čim prej uredijo status prostovoljske organizacije!

Obiskovanje Festivala za 3. življenjsko obdobje

Petina, t. j. 124 DU, se je leta 2013 udeležilo Festivala za 3. življenjsko obdobje, 55 DU je tudi nastopilo na njem. Letos se namerava udeležiti Festivala kar 245 DU, kar pomeni, da postaja festival pomemben dogodek za naša društva.

Zaključek

Ljudi, ki ne poznajo našega dela, množičnost dela društev vedno preseneča. Vrednost opravljenemu delu daje izjemen pomen dejstvo, da je vse delo opravljeno prostovoljno, z velikimi napori funkcionarjev društev.

Iskrene čestitke vsem, ki ste prispevali k navedenim rezultatom!

*Mateja Kožuh Novak, predsednica
Anton Donko, podpredsednik*

Denarna pomoč prostovoljcem

S 1. septembrom letos je stopila v veljavo novela zakona o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre-C), ki na novo ureja tudi položaj prejemnikov denarne socialne pomoči. Že po prej veljavnem zakonu je veljalo, da je višina denarne socialne pomoči odvisna od več okoliščin: ali gre za samsko osebo, ali ima oseba otroke, ali je zmožna za delo in podobno. Ena od okoliščin, ki vpliva na višino denarne socialne pomoči, je tudi, ali je oseba delovno aktivna. Če opravlja delovno

ciji ePravnik, pri čemer je treba izbrati dogovor, ki je namenjen prostovoljskim organizacijam.

Prostovoljska organizacija je tista nevladna organizacija, pri kateri poteka prostovoljsko delo ali ki sama zagotavlja in usposablja prostovoljce za delo drugje in je vpisana v seznam prostovoljskih organizacij pri AJPES.

Osebe, ki bodo na novo zaprosile za denarno socialno pomoč, in so hkrati tudi prostovoljci v prostovoljskih organiza-

Zdusova pravna svetovalnica

Pri ZDUS deluje pravna svetovalnica o pravicah iz pokojninskega, socialnega varstva in vseh drugih pravnih vprašanjih, s katerimi se soočajo starejši. Odgovarjala vam bo Zdusova pravna svetovalka Branka Kastelic, univ. dipl. iur., ki vam lahko svetuje tudi pri drugih pravnih vprašanjih, zato pokličite na telefon 051/424 516 ali pišite na elektronski pravna-svetovalnica@zdus-zveza.si

aktivnost, ki prispeva k njeni delovni (in socialni) vključenosti, je denarna socialna pomoč višja. V tem primeru namreč oseba dobi še t. i. dodatek za delovno aktivnost, ki je sicer del denarne socialne pomoči.

Po novem velja, da se kot delovno aktivna oseba šteje tudi tisti prejemnik denarne socialne pomoči, ki ima sklenjen pisni dogovor o opravljanju prostovoljskega dela po zakonu o prostovoljstvu.

Zakon o prostovoljstvu – ZProst ureja dogovor o opravljanju prostovoljskega dela za primere opravljanja t. i. organiziranega prostovoljstva (16. – 22. člen ZProst). Za organizirano prostovoljstvo velja, da poteka v prostovoljskih organizacijah in v trajanju najmanj 24 ur na leto (7. člen ZProst). To torej pomeni, da se višje denarne socialne pomoči lahko nadejajo tisti njeni prejemniki, ki so hkrati prostovoljci v nevladni organizaciji, ki ima položaj prostovoljske organizacije, in ki so se z njo dogovorili, da bodo opravili vsaj 24 ur prostovoljskega dela na leto.

Na podlagi ZProst tak dogovor ni nujno sklenjen v pisni obliki, razen v nekaterih primerih (če to zahteva prostovoljec, če prostovoljsko delo traja več kot 20 ur na teden itd.). Ne glede na to pa mora biti dogovor sklenjen v pisni obliki, če bi prostovoljec želel imeti višjo denarno socialno pomoč, saj lahko zgolj tako dokaže, da opravlja prostovoljsko delo in da je delovno aktiven. Da bi torej prostovoljec imel višjo denarno socialno pomoč, je potrebno dvoje: da ima pisni dogovor o prostovoljskem delu za najmanj 24 ur na leto in da prostovoljsko delo opravlja pri prostovoljski organizaciji. Za potrebe odmere (višje) denarne socialne pomoči se ne glede na dejansko število ur šteje, da je tak prostovoljec delovno aktiven v obsegu od 60 do 128 ur na mesec.

Dogovor o prostovoljskem delu, ki je usklajen z ZProst ter z veljavno davčno zakonodajo, si lahko nevladne organizacije ali prostovoljci brezplačno izdelajo tudi v naši spletni aplika-

cijah, lahko tako ob vložitvi vloge za denarno socialno pomoč priložijo tudi kopijo dogovora o opravljanju prostovoljskega dela, s čimer se jim poveča denarna socialna pomoč. Osebe, ki že prejemajo denarno socialno pomoč, imajo od septembra dalje pravico do višje pomoči, če svojemu centru za socialno delo sporočijo, da pri prostovoljski organizaciji opravljajo prostovoljsko delo in so torej delovno aktivne. To lahko storijo z obrazcem za sporočanje sprememb glede uveljavljanja pravic iz javnih sredstev. Izpolniti je potrebno rubriko »sporočam naslednje spremembe«, ki je na prvi strani obrazca, in vlogi predložiti kopijo omenjenega dogovora o opravljanju prostovoljskega dela.

Prejemnik denarne socialne pomoči, ki je samski in ki je hkrati tudi prostovoljec, bo zaradi tega prejel za 75,37 evra višjo denarno socialno pomoč. Če denarno socialno pomoč prejema par in sta obe osebi prostovoljca, se njuna skupna denarna socialna pomoč zaradi tega poveča za 113,06 evra.

CNVOS.SI

Zdusova spletna svetovalnica o pravicah v zdravstvenem varstvu

Na ZDUS deluje brezplačna svetovalnica o pravicah v zdravstvenem varstvu (ne gre za zdravniško svetovanje!). Na vprašanja, ki zadevajo plačilo ali doplačilo zdravstvenih storitev, čakalne dobe ipd. vam bo odgovarjal Zdusov strokovnjak dr. Martin Toth.
E-mail: svetovalnica@zdus-zveza.si

ČLANI DRUŠTEV UPOKOJENCEV ! PRIDRUŽITE SE ŠTEVILNIM KOMITENTOM DELAVSKE HRANILNICE

HRANILNICA NUDI ČLANOM DRUŠTEV UPOKOJENCEV NASLEDNJE UGODNOSTI:

- najugodnejše poslovanje z osebnim računom na slovenskem bančnem trgu, ki se kaže v najnižji ceni vseh plačilnih storitev, nekaj storitev pa je tudi brez provizij (dvigi na bankomatih ...),
- dve leti brez stroškov vodenja novo odprtega osebnega računa, potem pa je strošek 0,80 EUR,
- dodatni limit na računu obrestujemo samo 6,5 %,
- plačevanje položnic samo 30 centov,
- plačila z bančno kartico Mastercard z odlogom plačil in možnostjo nakupa na obroke do 12 mesecev,
- MasterCard kartico prvo leto brez nadomestila, nato 10 EUR letno,
- zelo ugodne kredite:
 - potrošniške kredite do 10 let z obrestno mero od 6M euribor + 3,40 % do 6M euribor + 3,60 %,
 - vse potrošniške kredite brez stroškov odobritve,
 - zavarovanje kreditov urejamo z lastnim zavarovanjem, poroštvom ali hipoteko,
 - mesečni stroški vodenja kredita so 1,50 EUR,
- ugodnejše varčevalne obrestne mere za 0,30 odstotne točke od rednih veljavnih obrestnih mer hranilnice,
- **DARILO: prvim 100 članom, ki odprejo osebni račun z rednimi mesečnimi prilivi pokojnine in hkrati sklenejo obročno ali rentno varčevanje, hranilnica pripiše 25 EUR na eno od varčevanj,**
- brezobrestne kredite za počitnikovanje in oddih v slovenskih termalnih zdraviliščih in turističnih organizacijah, v katerem koli letnem obdobju,
- brezobrestne kredite za oddih v izbranih turističnih organizacijah hrvaške Istre.

Z ZAMENJAVO BANKE LAHKO PRIVARČUJETE TUDI VEČ KOT 180 EUR LETNO !

ODLOČITEV JE NA VAŠI STRANI, PRIČAKUJEMO VAS V NAŠIH POSLOVNIH ENOTAH:

Brežice, Cesta prvih borcev 9, tel.: 07 620 05 00, **Celje**, Miklošičeva 4, tel.: 03 620 93 80, Hrastnik, Ulica Prvoborcev 1a, tel.: 03 620 94 60, **Jesenice**, Cesta maršala Tita 63, tel.: 04 281 53 20, **Kamnik**, Tomšičeva 11, tel.: 01 320 66 70, **Koper**, Gortanov trg 1, tel.: 05 620 34 00, **Kranj**, Koroška cesta 19, tel.: 04 28 15 307, **Ljubljana**, Miklošičeva 5, tel.: 01 3000 217 (211, 221), Dalmatinova 4, tel.: 01 300 02 04 in Dunajska 185, tel.: 01 300 20 70, **Maribor**, Glavni trg 25, tel.: 02 620 93 30, Gosposka ul. 24, tel.: 02 620 93 45, **Maribor-Nova vas**, Kardeljeva cesta 57, tel.: 02 621 24 80, **Murska Sobota**, Lendavska 3, tel.: 02 620 93 70, **Nova Gorica**, Ulica Tolminskih puntarjev 4, tel.: 05 620 34 10, **Novo mesto**, Glavni trg 10, tel.: 07 620 54 30, **Postojna**, Titov trg 3, tel.: 05 620 35 40, **Ptuj**, Ulica heroja Lacka 12, tel.: 02 620 93 60, **Ravne na Koroškem**, Trg svobode 20, tel.: 02 621 24 90, **Rogaška Slatina**, Prvomajska ulica 29A, tel.: 03 620 05 50, **Sežana**, Partizanska cesta 7, tel.: 05 620 35 20, **Slovenj Gradec**, Glavni trg 26, tel.: 02 620 94 40, **Slovenska Bistrica**, Trg svobode 22, tel.: 02 620 93 50, **Slovenske Konjice**, Stari trg 12, tel.: 03 620 05 60, **Trbovlje**, Trg revolucije 6a, tel.: 03 620 94 20, **Velenje**, Šaleška 20, tel.: 03 620 93 90, **Zagorje ob Savi**, Cesta Borisa Kidriča 5, tel.: 03 620 05 70 in v **Žalcu**, Ulica Savinjske čete 5, tel.: 03 620 94 70, **vsak delovni dan od 8.30 do 17.00 ure.**

S terena

HELPS na študijskem obisku na Dunaju (2)

HELPS Sodelavci projekta HELPS so skupaj s češkimi partnerji obiskali dve stanovanjski skupnosti starejših na Dunaju. O prvi, ki bo pod okriljem organizacije Samariterbund zaživela še letos, smo poročali v prejšnji številki.

Drugi študijski obisk je bil ogled stanovanjske skupnosti, namenjene starejšim na Rainergasse 6-8, ki jo upravlja dunajska humanitarna organizacija Wiener Hilfswerk s skoraj sedemdesetletno tradicijo in več kot 1.400 sodelavci. Ta organizacija v mestu Dunaj skrbi za številne aktivnosti s področja socialnega varstva, starejšim pa je poleg sobivanja v sedmih stanovanjskih skupnostih na voljo tudi pomoč in nega na domu ter dva dnevna centra za starejše.

Stanovanjske skupnosti omogočajo bivanje do sedmim starejšim, ki ne želijo ali ne morejo več živeti samostojno in potrebujejo nego in pomoč. Vsak stanovalec ima svojo sobo, ki si jo lahko opremi po želji, delijo pa si kopalnice in sanitarije in skupne prostore. Cena bivanja je med 400 in 600 evri na mesec.

Skupna kuhinja omogoča samostojno pripravo hrane, vendar se večina stanovalcev odloča za dostavo obrokov. V skupnosti je vsak dan za nekaj ur na voljo tudi medicinska sestra ali gospodinja, ki jo skupno plačujejo stanovalci, socialna delavka pa jih obišče enkrat na teden. Stanovalci tistih skupnosti, ki so blizu dnevnih centrov, se aktivno vključujejo v aktivnosti.

Ozračje v obiskanem stanovanju je bilo prijetno. Čeprav večina stanovalcev potrebuje vsakodnevno pomoč, je občutek bolj domač in predvsem manj institucionalen, kot smo ga navajeni iz domov za starejše. Hkrati smo videli, da je ta alternativa domski oskrbi, ki jo starejšim osebam ponuja mesto Dunaj, dobro sprejeta in utečena. Povprečna čakalna doba za mesto v stanovanju je eno leto, zato Wiener

Hilfswerk načrtuje odprtje novih stanovanjskih skupnosti, od katerih bodo imele nekatere ob sobah tudi ločene kopalnice in sanitarije.

*Pavel Koltaj,
sodelavec Svetovalnice za izboljšanje bivanja starejših*

Projekt SAAPHO zaključen

SAAPHO Ob zaključku projekta SAAPHO - v Sloveniji je bil njegov največji sponzor ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, iz EU pa program AAL -, so raziskovalni sodelavci predstavili raziskovalne dosežke triletnega razvoja aplikacije, ki pomaga starejšim pri samooskrbi, krepi in ohranja sposobnost, da lahko s pomočjo sodobnih IKT tehnologij samostojno dlje živijo doma.

SAAPHO aplikacija je uspešno združila inteligentne storitve in tehnologije na treh glavnih področjih aktivnega staranja: sodelovanje, varnost in zdravstveno varstvo starejših. Posebnost projekta je, da uporablja tehnologije, ki so enostavne za uporabo in ne potrebujejo veliko predznanja s področja tehnologij, saj vse deluje na dotik. Glede na vrsto senzorja (varnost, zdravje ali socialno omrežje) je uporabniku v nekaj sekundah na voljo najboljša rešitev, ki je unikatna za vsakega posameznega uporabnika.

Za tako natančne rešitve, prilagojene vsakemu posamezniku, je zaslužna vrsta programskih rešitev inteligentnega vmesnika, kjer širok nabor informacij naprava analizira in »prebere« potrebe in navade posameznika ter ga z nasveti skuša usmeriti na njemu ustrežnejši in bolj zdrav način preživljanja prostega časa. Z zdravstvenimi napravami, ki so povezane v sistem, je pokrita tudi skrb za samonadzor glede zdravja, telesnih aktivnosti ter načina prehranjevanja. Vse naprave so standardne, ki jih starejši posameznik pozna in se je z njimi že srečal pri obisku osebnega zdravnika.

Končno obliko izdelka je v Sloveniji in Španiji testiralo 6 uporabnikov in vsi so bili zadovoljni z njegovo uporabnostjo. Edina ovira pri hitrejšem prodoru v splošno uporabo je trenutno cena uporabljene tehnologije, saj še ni v množični proizvodnji. V Sloveniji bi si po zdajšnjih cenah tehnoloških naprav, ki so bile vezane na končni model, lahko privoščilo le kakih 10 odstotkov upokojencev. Cene tehnologij se vsako leto spremenjajo (in postajajo vedno bolj dostopne), zato projekti, kot je SAAPHO, orjejo ledino tako na področju miselnosti o preventivi (zdrav način življenja, skrb za osebno varnost), kot na področju samopomočnih tehnologij za obstoj dolgožive družbe.

*Milan Zabavnik,
koordinatorski projekta SAAPHO*

Priznanje marljivim prostovoljcem iz Južne Primorske

Tudi letošnje tradicionalno srečanje prostovoljcev in koordinatorjev, ki v projektu Starejši za starejše, za boljšo kakovost

življenja, delujejo na območju Južne Primorske, je obiskala turistično kmetijo Hudičevce pri Razdrtem. Za organizacijo je poskrbela pokrajinska koordinatorica Slavica Frelj iz Koprca, srečanje s pogostitvijo pa je prostovoljecem v zahvalo za trud in pomoč osamljenim starejšim omogočila ZDUS.

Zbralo si jih je kakih sto. V imenu Zveze društev upokojencev Južne Primorske je zbrane pozdravil predsednik Marjan Pavlič iz Izole, prišli pa so tudi predsednik DU iz Ilirske Bistrice, Postojne in Sv. Antona. Kot vselej doslej so se srečanja udeležili tudi predstavniki združenja ADA iz Trsta, ki na ravni Furlanije – Julijske krajine skrbi za pravice italijanskih upokojencev.

Franci Koncilija

Projekti, ki jih uresničuje ZDUS

Zveza društev upokojencev si prizadeva uresničevati projekte na vseh področjih, pomembnih za aktivno in zdravo staranje. Ta področja so:

- aktivno državljanstvo – skrb za varovanje človekovih pravic starejših;
- preprečevanje revščine starejših, prizadevanja za boljše pokojnine – projekti ZUJF, Mreža, Modri servis, Zakon o malem delu, Zakon o volitvah v DZ, sodelovanje pri promociji reforme pokojninskega sistema, pomoč upokojenim obrtnikom, predlogi za spremembo socialnih zakonov, sodelovanje pri pripravi dokumentov na področju socialnega varstva, prostovoljska pravna svetovalnica, spletna stran Asistent, prizadevanja za sprejem Konvencije OZN o človekovih pravicah starejših itd.;
- zakonsko urejanje, uvajanje, povezovanje in nadzor programov pomoči bolnim in onemoglim - projekti Zakon o dolgotrajni oskrbi, zbiranje podpisov za javno zdravstvo, kampanje za javno zdravstvo, delo ekspertne skupine za domove, sodelovanje v nadzoru domov za starejše, AHA (WP5), i-carers, netage, inovage (izdelava spletne strani za pomoč neformalnim negovalcem), elektronska svetovalnica o pravicah v zdravstvenem varstvu;
- skrb za primerno bivalno okolje starejših – svetovalnica za izboljšanje bivanja starejših, projekti HELPS, Saapho;

Denticlean

Tablete za hitro in popolno čiščenje zobnih protez ter ortodontskih aparatov

- Popolno čiščenje zobnih protez
- Z aktivnim kisikom
- Antibakterijsko
- Dezinfekcijsko
- Odstranjuje zobne obloge

Na voljo v vseh enotah **Lekarne Ljubljana** in v spletni lekarni **Lekarna24ur.com**.

Pakiranje: 32 tablet

- odkrivanje, preprečevanje in opozarjanje na nasilje nad starejšimi ter na diskriminacijo starejših – izid treh publikacij (nasilje nad starejšimi v družini, diskriminacija starejših v javnosti, nasilje nad starejšimi v institucijah), sodelovanje pri pripravi protokolov za odkrivanje nasilja nad starejšimi, iskanje žrtev nasilja v projektu Starejši za starejše itd.;

V prihodnje se bo moral ZDUS še intenzivneje posvetiti projektom interdisciplinarne oskrbe starejših na domu, kakovosti bivanja v domovih za starejše, demenci in pomoči neformalnim negovalcem. Prav tako se namerava posvetiti zakonu o obdavčitvi nepremičnin, ki utegne prizadeti številne starejše.

Aktivno in zdravo staranje. To je področje, na katerem intenzivno delajo društva upokojencev. Skupina strokovnjakov ZDUS pripravlja v okviru projekta AHA publikacijo o aktivno in zdravem staranju. Upokojene strokovnjake skušajo vključevati v delovna telesa na državni in lokalni ravni. Veliko članov Zveze je svetnikov v lokalnih skupnostih, nekaj članov pa je tudi poslancev DZ.

Najpomembnejša področja so:

- rekreacija in šport (dnevni pohodi, pohodi v gore, kolesarski izleti, enodnevni avtobusni izleti, letovanja, športna tekmovanja v 12 panogah);
- kulturne aktivnosti (pevske zbori, vokalne in instrumentalne skupine, likovniki, amaterski pisci, plesne skupine, ročnodelske skupine, dramske skupine);
- izobraževalne aktivnosti v društvih in projekti Zdrava prehrana, Lena, My Story, Mixages);
- prostovoljske aktivnosti pri zdravstvenem svetovanju starejšim in merjenju krvnega tlaka in sladkorja, urejanju okolja, pomoči otrokom, sodelovanje na prireditvah v lokalni skupnosti;
- politična aktivnost članov na lokalni in državni ravni;
- pomoč potomcem in medsosedska pomoč.

Na področju zdravega in aktivnega staranja bomo morali v društvih zastaviti programe, ki bodo privlačni za mlajše upokojence, razmisliti bomo morali tudi, kaj in kako financirati s sredstvi, ki so na voljo.

Humanitarno delo.

- V vseh društvih skrbijo za pomoč obolelim in invalidnim članom;
- v 284 društvih upokojencev (56 odstotkov DU, ki pokrivajo 62 odstotkov površine Slovenije in zajemajo 55 odstotkov starejših od 69 let) že deseto leto poteka projekt Starejši za starejše. Kar 3.414 prostovoljcev obiskuje 142.661 starejših od 69 let (podatki 31. december 2013), ki so nudili pomoč najmanj 119.468-krat;
- pomoč članom ob naravnih nesrečah. Na tem področju se potrebno posebej posvetiti načinom pridobivanja prostovoljcev in zadovoljevanja njihovih potreb.

Zaključna konferenca projekta MATURE

 V Hamburgu je bila 19. septembra zaključna konferenca projekta MATURE – Naj bo učenje odraslih koristno, pomembno in mikavno. Konference so se udeležili partnerji projekta iz Avstrije Grčije, Nemčije, Poljske, Portugalske in

Velike Britanije, kot predstavnici ZDUS pa vodja projekta Nevenka Dobljekar ter koordinatorka in vabljen strokovnjakinja Ljuba Fišer, ki je sodelovala pri testiranju programa usposabljanja MATURE.

Na zaključni konferenci so evropski javnosti predstavili tri končne izdelke projekta: knjižico nasvetov ter programa usposabljanja za skupinsko in za samostojno učenje starejših. Izdelki so na voljo v slovenskem jeziku in so dostopni brezplačno v elektronski različici.

Komu so namenjeni? Vsem, ki želijo učinkoviteje obravnavati potrebe svojih članov, tistim, ki želijo tudi socialno izključene odrasle spodbuditi k udeležbi, bodisi tako, da se vključijo v izobraževalne aktivnosti, bodisi jih želijo pritegniti k sodelovanju v katerikoli drugi društveni dejavnosti, za katero DU menijo, da lahko pomembno vpliva na splošno dobro počutje starejših ali izboljša njihov vsakdanjik. Gradiva so namenjena članom in nečlanom ter vsem »posrednim« organizacijam, ki se pri delu srečujejo s starejšimi.

*Dijana Lukić,
koordinatorka projekta MATURE*

Rezultati natečaja Voščilnice - Srečno 2015

V maju je komisija ZDUS za kulturo objavila natečaj Voščilnice - Srečno 2015. Do predvidenega roka oddaje avtorskih del so prispele 208 voščilnice iz dvaindvajsetih društev upokojencev in letos prvič tudi iz enega doma upokojencev.

Sodelovali so: iz DU Novo Mesto Dragica Škrinjar in Marija Golob, iz DU Dolenjske Toplice Vera Lukšič, iz DU Pivka Milka Rebec, Iva Rebec in Katarina Kržišnik, iz DU Ruše Darinka Ogorevc, iz DU Slovenj Gradec Irena Praprotnik in Marija Vrečar, iz DU Slovenske Konjice Arpad Šalomon in Zofija Voler, iz DU Celje Anica Vodenik, Ivana Miljevič in Zoran Jošić, iz DU Vinska Gora Danica Tisnikar in Mihela Oštir, iz DU Miren Ida Kocijančič, iz DU Maribor-Tabor Cvetka Vidmar, iz DU Železniki Mira Jelenc, iz DU Lendava Krožek za ročno delo, iz DU Malečnik Vida Škof, Biserka Stergar, Vicenc Kaloh, Vid Kelbič, Irena Sedič, Betka Letnik in Frida Ploj, iz DU Litija Vida Zupančič, Milena Dimec, Mira Uličević in Beti Prašnikar, iz DU Šmartno ob Dreti Ivan Semprimožnik in iz DU Ilirska Bistrica Jožica Knafelc ter Jordan iz Slovenske Bistrice, Natalija Bucik in Katjuša Razbelj iz Šempetra pri Novi Gorici, Majda Melnik in Marija Vodničar iz Solkana, Jana Škoflek iz Dobrne, Ivana Oražem iz Sodražice, Majda Goršek iz Prebolda in Dom upokojencev Domžale.

Komisija za kulturo je 2. septembra 2014 strokovno ocenila poslana dela in med njimi razglasila za najboljša Zibel stare mame, avtorica Ida Kocijančič (DU Miren), Livada, avtor Ivan Semprimožnik (DU Šmartno ob Dreti) in motiv novoletna smreka, avtorica Zofija Voler (DU Slovenske Konjice).

Komisija ZDUS za kulturo iskreno čestita nagrajencem in se hkrati zahvaljuje vsem posameznikom in društvom, ki so sodelovali na natečaju.

Vse voščilnice bodo na ogled v Zdusovem koticu na 14. festivalu za tretje življenjsko obdobje. Vljudno vabljeni na ogled!

Komisija ZDUS za kulturo

Sklepi sej ZDUS

Sklepi 1. seje programskega sveta ZDUS.

Datum: 1. april 2014.

Prisotni: Metoda Bole Finžgar, Urša Makar, Mateja Kožuh Novak, Anka Ostrman, Mateja Slapnik in Rožca Šonc ter Edvard Kavčič.

1. Pobude in pripombe z izobraževanja v Delfinu.

Sklep: Evalvacijo izobraževanja v Delfinu naj opravi Komisija za izobraževanje.

2. Naloge javne delavke na pokrajini.

Sklep: Člani komisije naj dajo predloge, katere naloge naj bi javni delavci opravljali po pokrajinah. Seznam bo dopolnjen in pripravljen za enodnevno izobraževanje.

3. Finančni plan za leto 2014.

Sklep: V aprilu bodo pripravljene nove dotacije za društva, ki so upravičena do 1. obroka in so kasneje poslala finančno poročilo. Letos bomo poskušali črpati tudi evropska sredstva, na razpise se bomo prijavljali v jeseni.

4. Telekom – ureditev mobilnega paketa za društvene koordinatorje; obveščanje predsednikov po družtvih.

Sklep: Prenos številke bo narejen na isti dan, ko bo izobraževanje za javne delavce, če bo možno, že naslednji teden.

5. Nagrade društvenim koordinatorjem; vloga UO DU pri potrjevanju nagrade koordinatorici.

Sklep: Šlo se bo na društva, kjer imajo takšne probleme in se bo pomenilo, kje so ovire. Ko se bo sestal UO, naj bo točka na dnevnem redu (reševanje takšnih sporov) in povabijo vodstvo Zdusa, da se o tem pogovori. Rožca Šonc bo pripravila dopis.

6. Razno.

Sklep: Programski svet kadrovsko okrepimo z ga. Gajzer in ga. Ljubico Murn ter g. Aldom Ternovcem. Naslednjič se jih vabi na sejo programskega sveta.

Sklepi 18. seje strokovnega sveta ZDUS.

Datum: 11. junij 2014.

Prisotni: Ana Bilbija, Slavica Golob, Irena Koželj Levičnik, Mateja Kožuh Novak, Dunja Obersnel Kveder in Jožica Puhar ter Tomaž Banovec, Jože Gašperšič, Andrej Gerenčer in Samo Zupančič.

Opravičeno odsotni: Franciška Četković, Anka Ostrman in Ema Tibaut ter Boris Janez Bregant, Anton Donko, mag. Valter Drozg in Aldo Ternovec.

1. Potrditev zapisnika 17. seje z dne 16. aprila 2014.

Sklep: Zapisnik 17. seje strokovnega sveta z dne 16. 04. 2014 je bil soglasno sprejet.

2. Izvršitev sklepov 17. seje strokovnega sveta.

Sklep: Strokovna sodelavka ZDUS v bodoče dan pred sejo strokovnega sveta posreduje predsedniku poročilo o izvršitvi sklepov predhodne seje.

3. Stališča komisije ZDUS za zdravstveno varstvo starejših o najnovejših

spremembah zdravstvenih pravic starejših, ki jih uvaja ZZZS.

Sklepa:

- Delovna telesa ZDUS se podrobneje seznanijo z Nacionalnim reformnim programom in skrajšano verzijo Agende 2020 (področja, ki zadevajo starejše) in sproti ocenjujejo posledice za upokojene seniorje na področjih, ki jih pokrivajo ter pripravijo predloge rešitev za zadeve, ki so pomembne za upokojene seniorje.
- Tomaž Banovec pripravi seznam trenutno najbolj pomembnih evropskih dokumentov, ki jih mora ZDUS spremljati.

4. Mednarodni dan starejših – 1. oktober 2014 – predlog tem.

Sklep: Letošnji posvet v počastitev mednarodnega dneva starejših 1. oktobra 2014 v Državnem zboru bo namenjen zdravstveni problematiki. Vsebinski del priprave prevzame skupina strokovnjakov komisije ZDUS za zdravstveno varstvo starejših.

5. Poročilo o udeležbi na generalni skupščini EURAG v Tirani (Jožica Puhar).

Prispevka Jožice Puhar sta bila objavljena v majski in junijski številki ZDUS plusa, dostopna pa sta tudi na: www.zdus-zveza.si/file.php?t=zdusplus&id=27, str. 18 in www.zdus-zveza.si/file.php?t=zdusplus&id=28, str. 4-5).

6. Poročilo o udeležbi na AGM in konferenci EUROCARERS v Helsinkih

(dr. Samo Zupančič).

Prispevek dr. Sama Zupančiča je bil objavljen v junijski številki ZDUS plusa (stran 3), dostopen pa je tudi na www.zdus-zveza.si/file.php?t=zdusplus&id=28

Obvestila

Zamenjaj in prihrani z Zvezo potrošnikov Slovenije

Zveza potrošnikov Slovenije vabi vse slovenske potrošnike k skupinskemu nakupu električne energije in zemeljskega plina. S kampanjo Zamenjaj in prihrani želimo združiti čim več potrošnikov v Sloveniji, ki želijo prihraniti s sodelovanjem v skupinskemu nakupu elektrike in plina.

Potrošniki se lahko prijavijo in tako sodelujejo v skupinskemu nakupu prek spletne strani www.zamenjajinprihrani.si do 15. oktobra 2014. Vsi, ki potrebujete dodatne informacije, lahko vsak delavnik med 8. in 20. uro pokličete brezplačno info linijo 080/80 22. Lahko pa se tudi udeležite brezplačnih delavnic, ki jih organizirata ZPS in Zavod Simbioza Genesis z namenom ponuditi pomoč vsem starejšim, ki želijo prihraniti s sodelovanjem v skupinskemu nakupu, vendar niso večši dela z računalniki.

Preprosto, brezplačno pa ne zavezujoče!

Zamenjava dobavitelja energije v okviru kampanje ZPS Zamenjaj in prihrani je preprosta, brezplačna in ni zavezujoča. Sodelovanje je omogočeno vsem potrošnikom, ki so gospodinjski odjemalci električne energije in zemeljskega plina na območju Republike Slovenije in ne le članom ZPS.

Ob pomoči je prijava še lažja in hitrejša – prijavite se v brezplačno delavnico. Simbioza in ZPS pripravljata kratke delavnice za pomoč vsem starejšim, ki želijo prihraniti s sodelovanjem s skupinskim nakupom elektrike in plina. Starejši in tudi vsi tisti, ki niste večši dela z računalniki, ste vabljeni, da se prijavite na kratko polurno delavnico, ki bo brezplačna. Delavnica bo v Ljubljani 9. oktobra 2014. Ker je število mest omejeno, se lahko zainteresirani prijavite in s tem zagotovite udeležbo na brezplačni telefonski številki 080/80 22.

Licitacija cen elektrike

Na licitaciji, ki bo 16. oktobra 2014, bodo lahko sodelovali vsi ponudniki elektrike in plina, ki bodo izrazili interes za sodelovanje in potrdili, da se strinjajo s pogoji skupinskega nakupa (npr. navzgor omejena cena za 12 mesecev, nobenih sankcij za odstop od pogodbe ali skritih stroškov, pravočasno obvestilo o ceni po preteku 12 mesecev).

Potrošniki, ki se boste prijavili za sodelovanje v skupinskemu nakupu, boste v drugi polovici novembra na elektronski naslov prejeli oceno prihrankov v primeru zamenjave ponudnika in ponudbo.

Potrošniki plačujemo (pre)več!

Zadnji podatki o gibanju cen potrjujejo vtis, da potrošniki plačujemo preveč. Čeprav so cene elektrike v Sloveniji padale, so se podjetjem znižale cene občutno bolj kot potrošnikom. Kljub temu, je število menjav dobavitelja pri potrošnikih prvič od liberalizacije naprej začelo padati, je trend nasproten tistemu pri poslovnih odjemalcih. Tudi primerjava končnih cen za odjemalce z veleprodajnimi cenami energije kaže na neugoden razplet za potrošnike, poudarjajo na ZPS.

info.zdus

Nepogrešljiva računalniška programa za DU

ORPO Program za vodenje evidenc članstva z blagajniškim poslovanjem

- Vodenje evidenc članstva in aktivnosti, statistika, sezname za poverjenike, jubilate.
 - Opomini z UPN nalogi, izpisi nalepk, vodenje blagajniškega poslovanja (priporočila komisija za informatiko ZDUS).
 - Cena programa je 192 evrov, vključena je namestitev in osnovno izobraževanje.
 - Pri nakupu do 30. novembra letos vam brezplačno namestimo še program za obračun potnih stroškov.
- Informacije na telefonu 042/806 400 ali e-naslovu info@orpo.si.

računovodkinje DU vabimo na tečaj vodenja finančnega poslovanja v družtvih. Letos pomembnih novosti v računovodstvu v družtvih ni, zato bomo na tečaju pregledali veljavne zakone in pravila za vodenje finančnega poslovanja v DU.

Tečaj bo vodila vodja računovodstva v ZDUS Mojca Derganc. Tečaji bodo novembra in decembra letos. Če se bo v posamezni pokrajinski zvezi zbralo najmanj 10 kandidatov, bomo tečaj pripravili v pokrajini.

Kandidati naj se prijavijo na telefon 01/620 54 83 ali po elektronski pošti na naslov milan.zabavnik@zdus-zveza.si.

Vabilo na kreativno delavnico za predsednike DU

V hotelu ZDUS Delfin v Izoli bomo s 3. novembrom 2014 začeli s tridnevnimi kreativnimi delavnicami za predsednike društev in aktive upokojencev. Namen delavnic je, da skupaj pregledamo delovanje naše velike organizacije in se dogovorimo, kako jo bomo vodili naprej, se pogovorimo o nadaljnji usodi Sklada vzajemne samopomoči, pregledamo

Tečaj ZDUS za funkcionarje DU

S področja finančnega poslovanja

Predsednike/ce, blagajnike/blagajničarke in računovodje/

naše dosedanje delo na področju ščitenja človekovih pravic starejših in se dogovorimo, kako si bomo za svoje pravice prizadevali v prihodnje in pregledamo možnosti za povečanje stalnih virov financiranja društev, pokrajinskih zvez in strokovne službe ZDUS.

Pričakujemo, da se boste delavnic udeležili vsi predsedniki društev in aktivov. Če se predsedniki ne boste mogli udeležiti delavnic, pošljite svojega najožjega sodelavca ali sodelavko, saj bo srečanje pomembno za naše prihodnje sodelovanje. Finančna participacija za vsakega udeleženca bo za prevoz in tridnevno bivanje v hotelu Delfin je 31 evrov.

Kolege iz Južne Primorske vabimo na delavnico v Rogaško Slatino.

Predviden razpored udeležbe je naslednji:

- 1. skupina, 3. do 6. november:** 36 DU iz Pomurja, 10 z Notranjske in 6 pedagoških DU.
- 2. skupina, 6. do 9. november:** 30 DU z Zg. Podravja, 13 s Koroške in 10 DU iz Šaleške doline.
- 3. skupina, 9. do 12. november:** 30 DU z Zg. Podravja, 13 DU iz Posavja in 10 iz Zasavja.
- 4. skupina, 12. do 15. november:** 21 DU iz Sp. Podravja in 25 DU iz obljubljskih občin.
- 5. skupina, 15. do 18. november:** 21 DU iz Sp. Podravja in 24 iz ljubljanskih DU.
- 6. skupina, 18. do 21. november:** 37 DU iz Celja in 11 iz DU MORS.
- 7. skupina, 21. do 24. november:** 37 DU iz Celja in 12 iz Bele krajine in ribniške doline.

8. skupina, 24. do 27. november: 20 DU z Gorenjske in 26 aktivov in klubov.

9. skupina, 27. do 1. december: 30 DU z Gorenjske in 24 DU iz Ljubljane.

10. skupina, 1. do 4. december: 30 DU s Severne Primorske in 24 zDolenjske.

11. skupina, 9. do 12. december: 26 DU z Južne Primorske v Rogaški Slatini.

Avtobusi bodo pobirali udeležence v večjih središčih. Za točen razpored avtobusnih prevozov se bomo dogovorili s pokrajinskimi zvezami. Koordinacijo vodi Milan Zabavnik (milan.zabavnik@zdus-zveza.si), tel. štev.: 01/620 54 83.

Zveza potrošnikov Slovenije vabi,
da se pridružite še danes prek
spletne strani

www.zamenjajinprihrani.si

Skupaj lahko dosežemo večje
prihranke in znižamo račun za
elektriko in plin! Sodeluje že več kot
12.800 potrošnikov, prijavite se in
prihranite tudi vi.

KOMPAS

VRTIMO KOMPAS

ODLIČNO
VODENJE

BUDIMPEŠTA – KRALJICA DONAVE

17. 10. 2014
avtobus 2 dni/1 noč, hotel 3*, nočitev z zajtrkom
cena že od **79 €** po osebi

V TOTI NAŠI KLETI

Vinsko in kulinarčno doživetje v Mariboru
27. 9. 2014, 1 dan
cena že od **49 €** po osebi

DIŠEČI ČAS MANDARIN

Obiranje mandarin v dolini Neretve
3. 10., 10. 10., 17. 10., 24. 10., 31. 10.
3 dni / 2 noči
cena že od **159 €** po osebi

Delfinfest

15.10.—20.10.2014

Dogodek letošnje jeseni!

~
Za pravo zabavo vam ni potrebno
odpotovati v Nemčijo. Z dobro glasbo
in ugodno ponudbo piv, vas bomo
zabavali v hotelu Delfin v Izoli.
Z nami bodo ansambel Ottavia Brajka,
ansambel Azalea, harmonikaši, ...

5x polpenzion	195 €
5x polni penzion	220 €

Cena velja na osebo v dvoposteljni sobi.

D
delfin***